

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
тор з науково-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЄВ
№02071211

Комунікації та соціальна відповідальність

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **«Бізнес-адміністрування»**

Статус дисципліни **базова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу
Протокол № 2 від 27.08.2020 р.

Розробник:

Майстренко О.В., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Вступ

Анотація навчальної дисципліни: формування у студентів фундаментальних знань з теорії та практики соціальної відповідальності і відповідні професійні компетентності, які забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки її суб'єктів (інститутів).

Мета навчальної дисципліни: є оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з питань аналізу особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку, вивчення теоретичних положень та оволодіння відповідним інструментарієм щодо використання сучасних практик взаємодії держави, бізнесу, громадянського суспільства і людини, які б дозволили посилити взаємну відповідальність усіх суб'єктів суспільного життя, створити умови для стійкого стабільного розвитку держави і суспільства, які необхідні майбутньому керівнику; розвиток у майбутніх менеджерів.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Менеджмент	Стратегічний менеджмент
Основи психології та педагогіки	Прийняття та реалізація управлінських рішень
Соціологія	Управління людськими ресурсами
Етика бізнесу	

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації	РН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації
СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи розвитку організації	РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації
СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації	РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень
СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо	РН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Суть та завдання корпоративної соціальної відповідальності

Тема 1. Соціальна відповідальність як фактор сталого розвитку.

1.1. *Визначення поняття «соціальна відповідальність».* Сутність та значення корпоративної соціальної відповідальності. Проект міжнародного стандарту щодо соціальної відповідальності ISO 26000. Компоненти соціальної відповідальності.

1.2. *Історія розвитку соціальної відповідальності.* Розвиток СР в Україні. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Внутрішнє та зовнішнє середовище КСВ.

1.3. *Особливості формування моделей СВ.* КСВ бізнес-моделі. Різниця між американською та європейською моделями. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.

Тема 2. Зовнішнє спілкування на основі соціальної відповідальності.

2.1. *Міжнародні стандарти та національна політика щодо СВ.* Міжнародні стандарти прав людини. Загальна декларація прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права.

2.2. *Діалог із зацікавленими сторонами як головний принцип СВ.* Поняття та типи зацікавлених сторін, їх участь. Визначення зацікавлених сторін компанії, спілкування із зацікавленими сторонами, найкращі практики діалогу із зацікавленими сторонами провідних компаній у галузі СР, оцінка діалогу. Конвенція про права дитини. Українське трудове законодавство як основа для СР у відносинах із найманими працівниками.

2.3. *Соціально відповідальні ділові відносини з територіальними громадами.* Визначення територіальних громад. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням. Розвиток партнерських відносин з місцевою владою та громадою. Участь компаній у житті громади. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями.

Тема 3. Внутрішнє спілкування на засадах соціальної відповідальності.

3.1. *Поняття нефінансової звітності.* Поняття соціальної звітності. Ресурси в галузі соціальної звітності.

3.2. *Стандарт підготовки нефінансової звітності.* Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання та структура.

3.3. *Процес підготовки звіту.* Процес та етапи звітування.

Тема 4. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.

4.1. *Поняття соціального партнерства, його принципи.* Рівні соціального партнерства, механізм соціального партнерства. Основні діючі особи в системі соціального партнерства. Соціальне партнерство та регулювання соціально-трудова відносин.

4.2. *Регулювання відносин у сфері праці на принципах соціального партнерства та соціально відповідальної поведінки.* Соціальне та регулювання соціально-трудова відносин. Регулювання трудових відносин на засадах соціального партнерства та соціально відповідальної поведінки.

Тема 5. Екологічна складова соціальної відповідальності

5.1. *Важливість відповідального ставлення організацій до навколишнього середовища.* Сутність та значення відповідального ставлення до навколишнього середовища. Профілактичний підхід до вирішення екологічних проблем ..

5.2. *Міжнародні документи та ініціативи з питань довкілля.* Функції та рівні екологічної відповідальності. Екологічний менеджмент як інструмент реалізації соціальної відповідальності.

5.3. *Законодавство України про охорону навколишнього середовища.* Український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності. Міжнародний досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.

Тема 6. Права людини та трудова практика як предмет соціальної відповідальності.

6.1. *Права людини на робочому місці.* Міжнародні ініціативи щодо захисту прав людини в діловому середовищі. Права людини та трудова практика як предмет КСВ. Міжнародні стандарти прав людини. Загальна декларація прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Конвенція про права дитини. Українське трудове законодавство як основа для КСВ у відносинах із працівниками

6.2. *Кращі практики КСВ для персоналу та їх відтворення у нефінансовій звітності.* Кращі практики роботи та показники внутрішньої СВ: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Тема 7. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

7.1. *Основні завдання стратегії розвитку соціальної відповідальності.* Соціальна відповідальність як фактор впровадження сталого розвитку. Енергоефективність та підвищення промислової продуктивності та конкурентоспроможності як основні напрями соціальної відповідальності.

7.2. *Державні настанови щодо формування та реалізації соціальної відповідальності в Україні.* Критерії оцінки соціальної відповідальності. Характеристика основних методів оцінки соціальної відповідальності.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

Основним методом викладання за дисципліною є пояснювально-ілюстративний метод, що є інструментом вивчення теоретичного матеріалу, усі лекції представлені у вигляді презентацій з використанням Microsoft PowerPoint. Для досягнення компетентностей та результатів навчання також використовуються методи: дискусії (тема 1, тема 5), презентації (тема 2, тема 3; тема 4, тема 6), ілюстрації (тема 1 – тема 7), міні-лекція (тема 1), робота в малих групах (тема 3), рольові ігри (тема 6), кейс-стаді (тема 4; тема 7), різнотипні індивідуальні (тема 1 – тема 6) та групові роботи (тема 6 – тема 7), тренінги (тема 6).

Порядок оцінювання результатів навчання

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів).

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Проведення **поточного оцінювання** знань здобувачів відбувається під час лекційних, семінарських, практичних занять та виконання завдань.

лекції – активна робота під час лекції (до 1 балу за кожне заняття залежно від рівня активності студента (загальна максимальна кількість балів – 17));

практичні / семінарські заняття – активна робота під час заняття, ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни (оцінюється до 1 бали за кожне практичне заняття залежно від рівня активності студента (загальна максимальна кількість балів – 17));

звіти та презентація результатів завдань (проблемних ситуацій) та досліджень. Протягом семестру студенти мають 6 таких домашніх завдань. Максимальний бал – 6 балів за кожне завдання;

поточна контрольна робота. Протягом семестру студенти мають 2 такі контрольні роботи (за темами 1- 2 та темами 3 – 5 відповідно). Максимальний бал – 6 балів;

підсумкова контрольна робота, вона включає всі теми навчальної дисципліни (теми 1 – 7). Структура цієї роботи: 1) одне теоретичне завдання / кейс / ситуація (максимальна оцінка – 8 балів); десять запитань з відкритим тестом (максимальна оцінка за кожне питання – 1 бали). Максимальний бал – 18 балів.

Підсумковий/семестровий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності студента при поточному контролі.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція: 1. Визначення поняття «соціальна відповідальність». 2. Суть та значення соціальної відповідальності. 3. Складові соціальної відповідальності.	Активна робота на парі	1
	Семінарське заняття	Питання для семінара-дискусії: 1. Проект міжнародного стандарту з соціальної відповідальності ISO 26000. 2. Історія розвитку соціальної відповідальності.	Активна робота на парі	1
	Лекція	Міні-лекція за питаннями: 3. Розвиток СВ в Україні.	Активна робота на парі	1
	Семінарське заняття	Питання для семінара-дискусії: 4. Моделі КСВ бізнесу. 5. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства. 6. Соціальна відповідальність у пріоритетах розвитку країни. 7. Соціальна відповідальність як чинник запровадження сталого розвитку.	Активна робота на парі	1
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: Міжнародні ініціативи як чинники формування і розвитку соціальної відповідальності. Підготовка до питань семінарського заняття. Головні тренди розвитку соціальної відповідальності.	Перевірка домашнього завдання	6	
Тема 2. Зовнішня комунікація на засадах соціальної відповідальності.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція: 1. Міжнародні стандарти прав людини. 2. Поняття та види стейкхолдерів, їх залучення.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою : Аналіз заінтересованих сторін компанії	Активна робота на парі	1
Лекція	Лекція : 3. Визначення територіальних громад.	Активна робота на парі	1	

1	2	3	4	5	
Тема 2. Зовнішня комунікація на засадах соціальної відповідальності	Практичне заняття	Практичне заняття за темою : Складання матриці стейкхолдерів	Активна робота на парі	1	
	Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Визначення стейкхолдерів компанії, комунікації зі стейкхолдерами, кращі практики діалогу зі стейкхолдерами провідних компаній у сфері КСВ, оцінка діалогу. Загальна декларація прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Конвенція про права дитини. Законодавство України у сфері праці як основа КСВ у відносинах з працівниками.	Перевірка домашнього завдання	6	
Тема 3. Внутрішня комунікація на засадах соціальної відповідальності.	Аудиторна робота				
	Лекція	Лекція: 1. Поняття соціальної звітності. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура. Ресурси в сфері соціальної звітності. Процес підготовки звітності.	Активна робота на парі	1	
	Практичне заняття	Практичне заняття: Дослідження звітів сталого розвитку різноманітних компаній	Активна робота на парі	1	
	Лекція	Лекція : 2. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура. Ресурси в сфері соціальної звітності.	Активна робота на парі	1	
	Практичне заняття	Практичне заняття: Аудитування соціальної звітності	Активна робота на парі	1	
			Поточна контрольна робота	6	
	Лекція	Лекція : 3. Процес підготовки звітності.	Активна робота на парі	1	
	Практичне заняття	Практичне заняття: Аудитування соціальної звітності Робота в малих групах: «Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура».	Активна робота на парі	1	
Самостійна робота					
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Знаходження звітів зі сталого розвитку за допомогою мережі Інтернет. Підготовка до поточної контрольної роботи	Перевірка домашнього завдання	6		

1	2	3	4	5
Тема 4. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція: 1. Рівні соціального партнерства, механізм соціального партнерства. 2. Основні суб'єкти в системі соціального партнерства. 3. Соціальне партнерство та регулювання соціально-трудових відносин	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Кейс: Розробка напрямів посилення соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство	Активна робота на парі	1
	Лекція	Проблемна лекція 4. Соціальне партнерство як метод вирішення соціальних конфліктів на різних рівнях управління підприємством	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Продовження роботи з кейсом: Розробка напрямів посилення соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство	Активна робота на парі	1
			Поточна контрольна робота	6
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Регулювання відносин у сфері праці на принципах соціального партнерства та соціально відповідальної поведінки. Підготовка до поточної контрольної роботи	Перевірка домашнього завдання	6	
Тема 5. Екологічна компонента соціальної відповідальності	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція: 1. Сутність та значення відповідального ставлення до довкілля. 2. Екологічний менеджмент як інструмент реалізації соціальної відповідальності.	Активна робота на парі	1
	Семінарське заняття	Питання для семінара-дискусії: 1. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем. 2. Функції та рівні екологічної відповідальності.	Активна робота на парі	1
	Лекція	Лекція: 3. Міжнародні документи та ініціативи щодо навколишнього середовища	Активна робота на парі	1

1	2	3	4	5
Тема 5. Екологічна компонента соціальної відповідальності	Семінарське заняття	Питання для семінара-дискусії: 3. Захист навколишнього середовища. 4. Український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.	Активна робота на парі	1
	Лекція	Проблемна лекція: 4. Міжнародні стандарти з питання екоменеджменту в Україні	Активна робота на парі	1
	Семінарське заняття	Питання для семінара-дискусії: 5. Законодавство України про охорону навколишнього середовища. 6. Міжнародний досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.	Активна робота на парі	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: Міжнародні стандарти з питань екоменеджменту та екологічної відповідальності. Підготовка до питань семінарського заняття.	Перевірка домашнього завдання	6
Тема 6. Права людини і трудові практики як предмет соціальної відповідальності.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція: 1. Права людини на робочому місці. 2. Міжнародні ініціативи із захисту прав людини в бізнес середовищі	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Рольові ігри: «Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності»	Активна робота на парі	1
	Лекція	Лекція: 3. Найкращі КСВ практики щодо персоналу та їх відтворення в не фінансовій звітності	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Тренінг: «Етапи підготовки нефінансового звіту».	Активна робота на парі	1
	Лекція	4. Крайні трудові практики та показники внутрішньої КСВ: вітчизняний і зарубіжний досвід	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Тренінг: «Аналіз відповідності звіту рекомендаціям GRI G4»	Активна робота на парі	1
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Енергоефективність та підвищення продуктивності промисловості та конкурентоспроможності як основні напрями СВ. Стратегія та політика СВ Стратегічні цілі впровадження в Україні національної моделі політики корпоративної соціальної відповідальності	Перевірка домашнього завдання	6

1	2	3	4	5
Тема 7. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція: 1. Основні завдання стратегії розвитку соціальної відповідальності. 2. Державні настанови щодо формування та реалізації соціальної відповідальності в Україні.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Кейс: Обґрунтування стратегічних напрямів розвитку соціальної відповідальності в Україні на основі аналізу досвіду інших країн	Активна робота на парі	1
	Лекція	Лекція: 3. Критерії оцінки з СВ. 4. Структура процесу розробки і оцінки економічного потенціалу СВ організації. 5. Характеристика основних методів оцінки СВ.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Написання підсумкової контрольної роботи	Активна робота на парі	1
			Підсумкова контрольна робота	18

Рекомендована література

Основна

1. Комунікації та соціальна відповідальність: навчальний посібник / С.К. Василик, О.В.Майстренко, Немашкало К.Р. – Харків: ХНЕУ, 2019. – 180 с.

Додаткова

2. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / (за наук. ред. О. С. Редькіна). – К.: Фарбовий лист, 2011. – 480 с.

3. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.

4. Василик С.К. Відносини з персоналом як пріоритетна сфера корпоративної соціальної відповідальності / С.К. Василик, О.В. Майстренко // Modern problems of the economy of development in the context of the world transformational changes. Monograph. – Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2013. – P. 49-61.

5. Саприкіна М., Каба Д. Діалог зі стейкхолдерами: міжнародні та українські реалії сьогодення / М. Саприкіна, Д. Каба. – К.: Фарбований лист, 2011 – 475с.

6. Стратегія та політика КСВ як компонент євроінтеграційної стратегії. стан та перспективи КСВ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ucipr.kiev.ua/userfiles/WG3-session1_12Mar2013_recommendations.doc.

7. 10 principles UN Global Compact [Electronic resource] / The United Nations Global Compact. – Access mode: <http://www.unglobalcompact.org>.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

8. Глобальна Ініціатива із звітності. Global Reporting Initiative. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.globalreporting.org.

9. Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csr-ukraine.org/about.html>.

10. Майстренко О.В. Комунікації та соціальна відповідальність // Сайт ПНС ХНЕУ імені Семена Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4694>